

Nr 339.

Av herr **Anderson, Axel Ivar**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till civilförsvaret för budgetåret 1944/45.

Genom Kungl. Maj:ts propositioner nr 268—270 rörande civilförsvarets ordnande vinnas äntligen — under världskrigets femte år — de grundläggande betingelserna för att denna utomordentligt viktiga del av rikets totala försvar blir organiserad på ett ändamålsenligt sätt. Det långa dröjsmålet och det bristfälliga tillståndet, som råder beträffande mycket av det, vilket innefattas i civilförsvarets vida begrepp, gör det nödvändigt att allt göres för att så snabbt som möjligt ernå erforderlig effektivitet. Även om såväl de organisatoriska grundvalarna som själva lagen om civilförsvaret synas vara uttryck för riktiga principer, har man dock i proposition nr 270, då det gällt att bestämma personalorganisationens utformning, i vissa fall gått till väga på ett sådant sätt att effekten av det hela kan äventyras.

Med full rätt ha länsstyrelserna tillmätts ett betydande inflytande på civilförsvarets organisation och utformning. Den i länsstyrelserna nyinrättade försvarsavdelningen blir det lokala centrum, som skall verka ledande och livgivande inom hela organisationen. Med kännedom om länsstyrelsernas arbetsorganisation är självklart att det i många fall kommer att bero på chefen för denna avdelning, civilförsvardsdirektören, hur civilförsvaret kommer att fungera. Det är fördenskull, vilket för övrigt även framhålls i propositionen, nödvändigt att erhålla väl kvalificerade personer som civilförsvardsdirektörer. Den personal, som är önskvärd till ifrågavarande befattningar, har redan nu väl avlönade poster i samhället. Möjligheterna att erhålla personal med erforderliga kvalifikationer beror väsentligen på att *bättre* ekonomiska betingelser kunna erbjudas dem. Under sådana förhållanden kan det icke anses tillrådligt att, såsom föreslagits i propositionen, dessa tjänstemän placeras i lönegrad Eo 27. Civilförsvarsutredningens förslag om en placering i lönegrad Eo 29 synes i väsentligt högre grad vara ägnad att säkerställa den kvalitativt högtstående rekrytering, som är nödvändig.

Även i ett annat avseende äventyras genom en för långt gående sparsamhet organisationens effektivitet. Jag syftar härvid på åtgärden att polischefer, som placeras såsom civilförsvarsechefer, icke skulle erhålla något särskilt arvode. Erfarenheterna från det hittillsvarande arbetet inom luftskyddet pekar bestämt på nödvändigheten av att särskilda arvoden tillerkännas dessa polischefer. Sålunda har det visat sig att flertalet av såsom luftskyddschefer förordnade

polischefer tvingats tillgripa en stor del av sin tritid för att lösa med luftskyddet förenade arbetsuppgifter. I samband med genomförande av den föreslagna civilförvarsorganisationen komma dessutom ytterligare arbetsuppgifter (bl. a. undanförsel, förstöring) att åläggas civilförvarscheferna. Även ur rättvisesynpunkt synes det skäligt att polischef, som förordnats som civilförvarschef och därigenom fått sin arbetsbörda ökad i förhållande till övriga polischefer, erhåller kompensation härför på sätt som av civilförvarsutredningen föreslagits. Motsvarande gäller även såsom civilförvarschefer förordnade befattningshavare vid brandväsendet.

Hemortsförvarssakkunniga föreslogo på sin tid en organisationsform, som i vissa väsentliga avseenden skulle underställt civilförsvaret under den militära ledningen. Civilförvarsutredningen gick en annan väg och parallellställde de båda huvudorganisationerna i det totala försvaret, militärförsvaret och civilförsvaret. Regeringen har, som det förefaller riktigt nog, gått samma väg som civilförvarsutredningen.

Av denna utredning framhölls emellertid som ett oundgängligt villkor för denna organisationsform — och detta har även understrukits av överbefälhavaren — att länsstyrelserna tillfördes militär sakkunskap i form av aktiva officerare, kaptener, såsom militärassistenter i stället för de pensionsavgångna officerare, vilka för närvarande tjänstgöra därstädes som försvarsassistenter. Regeringen har dock i propositionen bibehållit principen om att pensionsavgångna officerare skola tjänstgöra såsom assistenter vid länsstyrelserna och endast vidtagit den förändringen att deras arvoden höjts, varjämte det uttalas att befattningarna företrädesvis skulle tillkomma pensionerade officerare, vilka relativt nyligen lämnat aktiv militärtjänst.

Genom regeringens förslag säkerställs visserligen en bättre kontinuitet inom länsstyrelserna än om där skulle tjänstgöra aktiva kaptener, vilka avlöstes efter tre år. Men man förlorar väsentligt i flera andra avseenden. Först och främst synes det tydligt att en yngre aktiv officer representerar en värdefullare sakkunskap än en pensionsavgången officer. Han kommer att på ett helt annat sätt vara i kontakt med utvecklingen. Men därtill kommer att det av regeringen förslagna systemet synes äventyra det intima samarbete och den intima förståelse mellan militärt och civilt försvar som äro en nödvändighet. Genom systemet med statofficerare skulle efter hand den aktiva officerskåren tillföras personer, som vunnit en god kännedom om civilförsvarets organisation och dessutom om hela den svenska landsregeringens sätt att verka. Betydelsen härav är så stor, att de ökade kostnader, som ett system med aktiva officerare såsom militärassistenter innebär, otvivelaktigt böra tagas. För övrigt kan hänvisas till de goda erfarenheter, som vunnits beträffande samarbete mellan civilt och militärt på många andra områden av statslivet, där systemet med aktiva officerare som militärassistenter fått verka under en längre tid.

I ytterligare ett avseende anser jag en ändring vara påkallad.

Civilförvarsutredningen föreslog i sitt betänkande, att en militärassistent — regementsofficer på stat i lönegrad Oa 4 (major) — skulle ingå i civilförvarsstyrelsen såsom förbindelseman mellan styrelsen och försvarsstaben. Propositionen har upptagit detta förslag. På försvarsstabens personalförteckning upptages en majorsbeställning i lönegraden Oa 4.

Överbefälhavaren framhöll i sitt yttrande över civilförvarsutredningens betänkande betydelsen av att lämplig person utses som sambandsorgan mellan det militära och civila försvarets centralmyndigheter. För att kunna bibehålla därtill utsedd officer i militärassistentbefattningen under längre tid, därest så erfordras för kontinuitetens upprätthållande, borde i befattningen kunna tjänstgöra officer i såväl lönegrad Oa 4 som Oa 5.

Detta påpekande synes värt allt beaktande. Den som utses till militärassistent i civilförvarsstyrelsen måste vara insatt i civilförsvarets olika verksamhetsgrenar. Endast ett fåtal officerare med sådana kvalifikationer finnas. Med nuvarande befordringsmöjligheter kommer en kvalificerad major att på kort tid bliva befördrad till överstelöjtnant. Han kan då icke kvarhållas i militärassistentbefattningen vid civilförvarsstyrelsen, även om han är synnerligen lämplig för densamma, utan måste avlösas. Kontinuiteten äventyras därigenom.

På grund av vad ovan anförts hemställer jag,

att riksdagen, med ändring av Kungl. Maj:ts proposition nr 270, måtte besluta,

- a) att civilförvarsdirektörerna placeras i lönegrad Eo 29,
- b) att som civilförvarshefer förordnade polischefer och befattningshavare vid brandväsendet erhålla arvode enligt de grunder, som civilförvarsutredningen föreslagit,
- c) att militärassistenterna hos länsstyrelserna skola vara aktiva officerare, kaptener, samt att härför erforderlig kaderökning genomföres enligt civilförvarsutredningens förslag,
- d) att i personalförteckningen för försvarsstaben under rubrikerna Tjänstemän å ordinarie stat, Militär personal, uppföres, utöver vad i propositionen 1944: 185 föreslagits, ytterligare en överstelöjtnant eller major, militärassistent, i lönegraden Oa 5 eller Oa 4.

Stockholm den 25 maj 1944.

Ivar Anderson.